

ERDŐ

koncert

Sebő Ferenc és Kollár-Klemencz László közös estje

Előadják:

Sebő Együttes: Sebő Ferenc, Soós Réka, Tímár Sára, Barvich Iván, Perger László

Kollár Klemencz kamarazenekar: Kollár-Klemencz László, Mákó Kató, Ónodi László, Vajdovich Árpád, Valkó Béla, Weil András

Vendégművészek: Lantos Iván, Sebő Ferenc tanítványai vonós hangszereken

Program és Szövegkönyv

1.Bevezető zene

2. Kányádi Sándor: Gyermekkor

Hóharmaton mezítláb jártam,
ólmos esőben bőrig áztam;
éjjel az erdőn, félelmemben,
hol sírtam, hol meg énekeltem.
S mindez úgy tűnik - most, hogy emlék -,
mintha egy tisztás szélén mennék
füttyörészve, hol alkonyatkor
őzek ittak ezüst patakból.

3.1 Horatius: Lydiához

Míg én voltam a kedvesed,
S felfénylő nyakadat még nem ölelte más
Ifjú, míg veled éltem én,
Nálam jobban a dús perzsa király sem élt.

Míg más nem hevített, csak én,
Míg el nem ragadott tőlem a trák Chloé,
Rólam szólt a dalod s olyan
Híres voltam, akár hajdani ősanyánk.

Lantot penget a szép Chloé,
Fenséges szerető és dalosajkú is;
Hogy megváltsam az életét,
Vállalnám a halált boldogan érte én.

Engem meg Calais szeret,
Testem most vele ég egy szerelem tüzén,
Hogy megváltsam az életét,
Vállalnám a halált kétszer is érte én.

S mit szólnál, ha a régi láng
Fellobbanna ma és szőke Chloé helyett
Hozzád kötne a vágy megint,
Ajtóm újra neked nyílna ki Lydiám?

Szép csillag Calais ragyog,
Náladnál meg a bős Ádria sem vadabb,
Nád sem hajladozóbb, de nézd!
Csak véled tudok én halni is, élni is!

3.2 Horatius: Fuscushoz

Fuscusom, hidd el: ha ki tiszta szívű
s büntelen, nem kell soha dárda annak,
mérgezett nyíllal teli puzdra sem kell
majd az ilyenek,
járja bár Syrtis viharos vad öblét,
járja Kaukázus komor útjait, vagy

hol mesés, ember-sose-látta partot
nyaldos az Indus.

Tőlem is nemrég a sabinus erdőn
– gondtalan zengtem Lalagém – egy ordas
elfutott tüstént, noha kard se, tőr se
volt a kezemben,
s bár ilyen szörnyet soha Daunias vad
térein nem szült sűrű lombu tölgyes,
még oroszlánt sem Juba földje: tejszúk,
mostoha dajka.

Fagyba számúzz bár, ama zord mezőkre,
fát hol egyet sem lel a nyári szellő,
hol jeges köddel Jupiter haragja
gyötri a földet,
vess a rettentő tűzü nap-szekérhez oly közel,
hol már nem is él meg ember,
locska, vídám kis Lalagémat itt is,
ott is imádom.

3.3 Weöres Sándor: Jobb s bal

Nymphátska szólla Faunhoz:

“Na mondd mellyik fülem tseng?

Adok szamár füledre Tsókot,

ha el-találod.”

A Faun, még senge fitzkó,

Kis szarvaig pirúla:

“Ha mondom, bal füled tseng,

Erősködöl te jobbra

Vagy mondgyam én, a jobbik,

Fogadkozol te balra:

Ne szóllyak, nem katzagsz-ki.”

Meg-szánta őt a Nympha:

“Nem tartalak bolonddá,

Jer ide, mind két füledre
Végy tsókot túlem ingyért.”
De nem hívé a gyáva,
Eggy szép kívánatosnak
Hogy ő kedvit tehetné.
Hitetlenség s kívánat
Jobbrúl balrúl emészté,
El-ódalgott az erdőn,
Keseregve nagy bajában.

4.1 Kollár-Klemencz László: Vadnyúl

A vadnyúl
olyan nyúl
mint a szelíd
csak vad

A szelíd nyúl olyan
mint a vad
ha mágnessel
a hűtőre tapad

ha járom az erdőt
nadrágotat bokor böködi
s a fejemet a föld
a köldökéből löki ki
a nyár meleg
mint a sár
tél mint a
kihűlt vér

Aludj fiú
álmodj hideg erdőt

hozzád bújik
aki vad

4.2 Kollár-Klemencz László: Szarvasbögés

4.3 Kollár-Klemencz László: Csak szavak

Ez a hideg téli ég
ez a tanya, emberek
ezek itt apró lovak
járdában görbület

fehér-sárga folt kutya
homályban alvó malac
túéles bokrok alján
heverő fenyő

újra itt van a hideg
ez a szárnyom gondolat
két fa kergette lény
észak pomázi fény

ébren alvó állatok
vödör sarkon félre téve
ház utca vége
kanyarodó autó

vaklárma
lihegés
kifulladás

ez a tág gondolat
hogy az autó elüt
ez a pillanat kevés

ez az átértem elég

ez a kutyaugatás
ez a hold hajléktalan
a tegnap üres zacskó
néhány cucc a ma

vaklárma
lihegés
kifulladás

ez az elrepülő csík
ez az égbe lihegés
ez a lakótelep, kész!
felette légrobbanás

ezek a léptek itt
ez a ház a Balázsék
ez a rúd még valahol
de a hold már sehhol

ezek a rövid szavak
csak ezek láthatnak ott
ahol ennyire sötét
csak a szavak látnak ott.

5.1. Kákics, Baranya megye

erdők mezők vad ligetek
de sokat jártam bennetek
ott jártam a vadakkal
turbékoló galambokkal

én istenem rendelj szállást

meguntam már a bujkálást
zöld erdőbe a bujkálást
sík mezőbe a nagy futást

5.2. Diószín, Moldva – Bogdánfa

Akkor szép az erdő, mikor zöld,
Akkor szép az erdő, mikor zöld,
Mikor e vadgalamb belékölt,
Mikor e vadgalamb belékölt.

Akkor szép e rózsabokorba,
Akkor szép e rózsabokorba,
Jaj békötik gyöngykoszorúba,
Jaj békötik gyöngykoszorúba.

S azt fölteszik kúslyány fejire,
S azt fölteszik kúslyány fejire,
Örökös bu száll e szüvire,
Örökös bu száll e szüvire.

5.3. Zöld erdőbe két görice

Zöld erdőbe két görice,
Zöld erdőbe két görice,
Sz oda mene egy nagy madar.

Sz az egyiket elvadázá,
Sz az egyiket elvadázá,
Sz a mászikot megitatá.

Bé vadázá ződ nádaszba,
Bé vadázá ződ nádaszba,
Felüle egy asszuj ágra.

Veregeti lábecskáját,
Veregeti lábecskáját,
Várogassa társecskáját.

6.1 Weöres Sándor: Jubilus

Ti rengeteg fényben remegő vidékek,
ti hallgatag erdők, hintái az égnek,
ti párolgó rétek,
kedvemet kék labdaként magasba vigyétek!

Te szinarany torony, tavaszi szerelem!
halavány százszorszép, mondd meg, mi lesz velem?
kedvedet mint tegyem?
Hánykolódom éjszaka, nem lelem a helyem.

Ime, a madarak ismét dalba fognak,
a százlábuak a kő alatt mozognak,
paripák nyihognak,
láncolt óriások is odvukban forognak.

A pecsenyesütő közeleg a nyárssal --
siet a gazda a tavaszi szántással,
vizek apadással.
Proserpina kecsegtet kétszeres áldással.

Emelkedj, tetőtlen jókedvem, te röpke,
szánalommal tekints sziklákra, rögökre:
mért vannak örökre,
mikor csak a mulandó lelhet örömökre?

6.2 József Attila: Indiában

Indiában, hol éjjel a vadak
zöld szeme cikkan át a dzsungelen, -
mikor dédapa is kicsi volt még,
élt egy nagy fejedelem.
Parancsot adott, büszkét, szigorút:
„Fogjon mindenki szerszámot! Oda,
hol a lombzenére táncot lejt a hold,
épüljön hétszáz ékes palota!”
Hétszáz ékes palota közé
kincstárat vasból rakatott
s a napot akarta ráveretni,
mint óriás, tüzes lakatot.
Hiába szörnyedt el a nép
s kérlelték vének és papok:
„Ami égi, ne hozd a földre!”
A kapu pántja kérte a napot.
Feszült létra a felhő szélihez.
Megbillent az; a létra leszakadt.
Fogtak sasokat könnyű szekérbe.
A hámot szétszedték dalos madarak.
S míg sürgött irtózva, serénykedett
a dolgos népek megdöbbent zöme,
kisült a vetés, kigyult a város;
kicsordult a nap lángos özöne.
Mint a zuhatag, hullt alá a tűz.
Állva száradt el a fejedelem.
S a hétszáz palota helyét elfoglalta
az őserdő egy hűvös éjjelen.

6.3 József Attila: Áldalak búval vigalommal

Áldalak búval, vigalommal,
féltelek szeretnivalómmal,

őrízlek kérő tenyerekkel:
búzaföldekkkel, fellegekkel.

Topogásod muzsikás romlás,
falam ellened örök omlás,
düledék árnyán ringatózom,
leheletedbe burkolózom.

Mindegy szeretsz-e, nem szeretsz-e,
Szívemhez szívvel keveredsz-e,
látlak, hallak és énekellek,
istennek tégedet felellek.

Hajnalban nyújtózik az erdő,
ezer ölelő karja megnő,
az égről a fényt leszakítja,
szerelmes szívére borítja.

7. De szeretnék az erdőben fa lenni

de szeretnék az erdőbe fa lenni
ha engem meggyújtana valaki
elégetném sejhaj ezt a betyár világot
ne szeresse senki az én babámat

de szeretnék az erdőbe fa lenni
de még jobban tölgyfa nevet viselni
mert a tölgyfa sejhaj kék langgal ég füst nélkül
az én szívem soha nincs bánat nélkül

8.1 Kemény István műfordítása: A világ túlvégén

A világ túlvégén

Az idők túlsópartján
A világnak háttal áll, nem erre néz a sátán

Az utolsó műhold
Az utolsó bárka
Csak a sátán farka lóg az elhagyott világba

A farka lóg az elhagyott világba
Azzal kavarja, nem (is) figyelve hátra

A farka lóg az elhagyott világba
Azzal kavarja, nem (is) figyelve hátra

Ideát egy kerben
A sövény aljában
Az avarban turkál egy kislány egy zöld overálban

Két éve jött az elhagyott világra
Összpontosít (a) két szál hóvirágra

(Csak) egy kislány egy zöld overálban
Még dolga van az elhagyott világban

8.2 Kollár-Klemencz László: Rengeteg

Nyár derekán a vadász elindult, hogy
megtalálja mit keres
Hívta őt az öreg erdő
Várta őt a rengeteg

Rég elhagyta az otthonát
Istenét, testvéreit
Maga mögött hagyott mindent

Mert várta őt a rengeteg

Egy tölgy mögött az erdő szélén

Meglátta mit keres

A szarvas karcsú teste

örökre megbabonázta

A szarvas lassan ellépett,

eltűnt a sötét fák között

A vadász követte őt

Napokon, s heteken át

hangokat hallot a nyomában

azt súgták: kövesse őt

ruháját, s terhét levette

hogy a szarvas csak övé legyen

Zúgta az erdő mélye, mélyen belém gyere

Reggel egy tisztáson ébredt

fárad volt nem tudta hol jár

nem vezette őt már senki

a szarvast elnyelte a nyár

sírt, kétségbeesetten

mikor egy hang szólt felé

maradj itt, ide jöttél

súgták a fák, zúgta a rengeteg

Vágyott, vissza a múltjába

Vágyott vissza a testvéreihez

De nem tudta merre menjen

nem találta a visszautat

Megszánta a rengeteg
És a szarvas megjelent
hogy kivezesse őt
vissza, ahonnan jött.

A vadász a nyomába indult
Fáradt volt alig tudott lépni
Teste, és lelke tele volt
be nem forrt sebekkel

Zúgta az erdő mélye, mélyen belém gyere

Forróság öntötte el
áldozatot üldözött
csak a szarvasra gondolt
most az övé lehet

Rászegezte a puskáját
És a nagy fa tövében
a Rengeteg szélén a szarvas
a földre esett

hatalmas szél támadt
a fák földig hajladoztak
állatok örült lárájára
hallatszott az erdő mélyéről

minden élőlény
az égig ordított
s a vadászt örökre elnyelte
a rengeteg.

9.1 Babits Mihály: Szerenád

Zeng a nád a tó fölött
zeng a szél a nádon -
édes, álmaid között
halld a szerenádod:
ima rád e szerenád,
tested titkos templomát
dallal így imádom.

Elefántcsont palota
boltozatos melled
kettős márványoszlopa
nyugszik egymás mellett
fejed fenn a vánkoson
tornya, melyen átoson
lány tömjén lehellet.

Érted, édes, messziről
jöttem a vasúton
hó közül és bérc mögül
sáron, havas úton,
nyáron át és télen át
nádon át és éren át
szálltam a vasúton.

Cirpel most az őszi ke
szeles őszi dőben
felijed az őzike
távol az erdőben,
béka zenél, zug a sás,
hosszú volt a bujdosás
teljes esztendőben.

Béka zenél, zug a sás
szél kel az erdőn át

szomorú a bujdosás
ezer esztendőn át,
ezer évig élek én
s mindig, mindig sírok én
az egész időn át.

9.2 Kovács András Ferenc: Erdélyi tél

Mindent befújnak, fednek zord havak.
Jégcsap-szakáll csüng bölcs kunyhó-ereszről:
Karmos szelek zimankót hordanak
Aggult időben, Erdélyen keresztül.

Vén fák az erdőn fölcsikorganak,
Húnyt csillagképek régi fénye rezdül,
S az égi órák visszaforganak...

Aggult időben, Erdélyen keresztül
Karmos szelek zimankót hordanak,
Jégcsap-szakáll csüng bölcs kunyhó-ereszről:
Mindent befújnak, fednek zord havak

10.1 Kollár-Klemencz László: Január

Január
Hever a tél,
tüdômben szél,
mély a levegô,
visszapillantok a tükörbe.

Már emlékszem,
ajtó elé hánytam a havat,
reggel szószot öntöttem a kenyérre,
tisztá az ég,

ablak nyitva.

Az üres szobában,
mély a levegő,
tüdômben szél,
hever a tél,
január.

10.2 Kollár-Klemencz László: Iszom a bort

Iszom a bort
ölelem a babámat
úgysem érem keresztül a hazámat
úgysem érem keresztül a világot
elengedem most már,
nem őrzőm a lángot

csak annyit, mi
neked s nekem elég
világítsa be az erdő közepét
arcodat láthassam, ha leszáll az este,
s kezéd teszed kezembe

iszom a bort
ölelem a babámat
úgysem érem keresztül a hazámat
úgysem érem keresztül az erdő felett a csillagos eget
csak ebbe a kis gyertyába lehozni tudom neked.

11. Balassi Bálint: Egy katonaének

1 Vitézek! mi lehet ez széles föld felett
szebb dolog az végeknél?
Holott kikeletkor az sok szép madár szól,

kivel ember ugyan él;
Mező jó illatot, az ég szép harmatot
ád, ki kedves mindennél.

2 Ellenség hírére vitézeknek szíve
gyakorta ott felbuzdúl,
Sőt azon kívül is, csak jó kedvéből is
vitéz próbálni indúl;
Holott sebesedik, öl, fog, vitézkedik,
homlokán vér lecsordúl.

5 Az jó hírért-névért s az szép tisztességért
ők mindent hátra hadnak,
Emberségről példát, vitézségről formát
mindeneknek ők adnak,
Midőn mint jó rárók, mezőn széllyel járók,
vagdalkoznak, futtatnak.

9 Ó végbelieknek, ifjú vitézeknek
dicséretes serege!
Kiknek ez világon szerte-szerént vagyon
mindeneknél jó neve;
Mint sok fát gyümölcessel, sok jó szerencsével
áldjon Isten mezőkbe!

12. Kollár-Klemencz László: Hatalmas emberek

Elmondanám
De nem lehet
Milyen hatalmasak
vagytok emberek

A szabad ég,
elfutott a nap alatt,

homokba rúgott,
hogy szikrázott a föld

erdő édes
illatát az eső
korbácsolta meg
mikor megjelentetek

közétek állt
minden Isten, minden állat
veletek keresett
cukrot és vért

Elmondanám
De nem lehet
Milyen hatalmasak
vagytok emberek

itt minden a tiétek
a föld heveredik le elétek
hiszi, hogy csak nektek
önti ki gyermekeit

parton torlódott fák
sodró nyár
Nyíljanak az ablakok
Szaladjanak szét a csikók

Patájuk dobogása
rázza le az eget
hasadjon nyugat és kelet
gyümölcs és kenyér

Elmondanám

De nem lehet
Milyen hatalmasak
vagytok emberek.

13. Finálé - József Attila: Hetedik

E világon, ha ütsz tanyát,
hétszer szüljön meg az anyád!
Egyszer szüljön égő házban,
egyszer jeges áradásban,
egyszer bolondok házában,
egyszer hajló szép búzában,
egyszer kongó kolostorban,
egyszer disznók közt az ólban.
Fölsír a hat, de mire mégy?
A hetedik te magad légy!

Ellenség, ha elődbe áll,
hét legyen, kit előtalál.
Egy, ki kezdi szabad napját,
egy, ki végzi szolgálatját,
egy, ki népet ingyen oktat,
egy, kit úszni vízbe dobtak,
egy ki magva erdőségnek,
egy, kit őse bőgve védett,
csellel, gánccsal, mind nem elég,
a hetedik te magad légy!

Szerető után ha járnál,
Hét legyen, ki lány után jár.
Egy, ki szívet ad szaváért,
egy, ki megfizet magáért,
egy, ki a merengőt adja,
egy, ki a szoknyát kutatja,

egy, ki tudja, hol a kapocs,
egy, ki kendőcskére tapos
dongják körül, mint húst a légy!
A hetedik te magad légy!

Ha költenél s van rá költség,
azt a verset heten költsék.
Egy, ki márványból rak falut,
egy, ki mikor születték aludt,
egy, ki eget mér és bólint,
egy, kit a szó nevéen szólít,
egy, ki lelkét üti nyelvbe,
egy, ki patkányt boncol élve.
Kettő vitéz és tudós négy,
a hetedik te magad légy!

S ha mindez volt, ahogy írva
hét emberként szállj a sírba.
Egy, kit tejes kebel ringat,
egy, ki kemény mell után kap,
egy, ki elvet üres edényt,
egy, ki győzni segít szegényt,
egy, ki dolgozik bomolva,
egy, aki csak néz a Holdra;
Világ sírköve alatt mégy!
A hetedik te magad légy!